

บทที่ 5

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการออกแบบสอบถาม โดยทำการรวบรวมระหว่างวันที่ 15 เมษายน 2535 ถึงวันที่ 14 พฤษภาคม 2535 ในส่วนแรกจะได้นำพิจารณาถึงทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ในประเด็นต่าง ๆ กัน คุณลักษณะของผู้เฝ้าทางการเมือง, การเลือกตั้ง, สิทธิเสรีภาพและนโยบายของรัฐ ต่อมาพิจารณาถึงบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของตำรวจสันติบาล ต่อกระบวนการทางการเมืองอันได้แก่ การเลือกตั้ง และสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งการพิจารณาบทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานไปปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของตำรวจสันติบาล ต่อกระบวนการทางการเมือง ได้แก่ นโยบายของรัฐ และ สิทธิเสรีภาพ

ส่วนที่สอง จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ทัศนคติทางการเมือง บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชน และบทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรในภาพรวม เพื่อจำแนกตามคุณลักษณะของตัวแปร คือ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สาขาวิชาการศึกษา, ฐานะทางเศรษฐกิจ, ตำแหน่ง, อายุราชการ, ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่สาม จะเป็นการเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนกับบทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร

ส่วนที่หนึ่ง

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้ตาราง โดยแบ่งตามจำนวนเปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ การวิเคราะห์จะดูจากเปอร์เซ็นต์รวมในแต่ละข้อ นำมารวมกัน เพื่อพิจารณาพร้อมกับค่า \bar{X} และ S.D. โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ประการแรก ทศคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายตำรวจสันติบาล ประกอบด้วย

ทัศนคติต่อผู้นำทางการเมือง (ดูตารางที่ 5.1)

ทัศนคติต่อการเลือกตั้ง (ดูตารางที่ 5.2)

ทัศนคติต่อสิทธิเสรีภาพ (ดูตารางที่ 5.3)

ทัศนคติต่อนโยบายของรัฐ (ดูตารางที่ 5.4)

ประการที่สอง บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของนายตำรวจสันติบาล ประกอบด้วย

บทบาททางการเมืองต่อการเลือกตั้ง (ดูตารางที่ 5.5)

บทบาททางการเมืองต่อสิทธิเสรีภาพ (ดูตารางที่ 5.6)

ประการที่สาม บทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกอบด้วย

บทบาททางการเมืองต่อสิทธิเสรีภาพ (ดูตารางที่ 5.7)

บทบาททางการเมืองต่อนโยบายของรัฐ (ดูตารางที่ 5.8)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.1 ทศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลในด้านผู้นำทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
1. คนไทยโดยทั่วไป ยังมีความรู้ น้อย ทำให้มีสิทธิในการเลือกตั้ง ผู้นำประเทศโดยตรง อาจถูกใช้ เล่ห์กลให้เลือกผู้ที่ไม่เหมาะสม มาบริหารประเทศ	37.9	37.3	1.3	17.0	6.5	153	2.17	1.281
2. ประเทศไทยเป็นประเทศกำลัง พัฒนาที่มีปัญหามากมายและควร มีผู้นำที่เข้มแข็งมีอำนาจมีความ เด็ดขาด เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	15.0	16.3	8.5	35.3	24.8	153	3.38	1.405
3. การประกาศใช้กฎอัยการศึกและ หรือมาตรา 17 มาตรา 21 และมาตรา 27 ซึ่งให้อำนาจผู้นำ ในการปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาล อย่างเด็ดขาด และรุนแรง นับเป็น มาตรการที่จำเป็นเพื่อรักษาความ สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดย ไม่ขัดต่อหลักการประชาธิปไตย	9.8	14.4	14.4	37.3	24.2	153	3.51	1.273

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ทัศนคติทางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
4. ระบบอาวุโสเป็นระบบที่เหมาะสม สำหรับสังคมไทย ผู้นำที่เหมาะสม จึงสมควรเป็นผู้ที่สูงอายุ	7.8	12.4	9.8	49.7	20.3	153	3.62	1.170
5. ตำแหน่งสำคัญทางการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรี เหมาะสมสำหรับ บุคคลบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้น บุคคลทั่วไปไม่มีความสามารถพอ ที่จะรับผิดชอบในหน้าที่เหล่านี้	8.5	20.3	10.5	28.8	32.0	153	3.55	1.347

ทัศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลในด้านผู้นำทางการเมือง

เพลโตกล่าวว่าความปรารถนาของคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นคนชั้นต่ำนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของคนชั้นสูงที่มีปัญญา¹ ซึ่งแสดงถึงว่าเพลโตเชื่อในความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์และไม่ใช่นักประชาธิปไตย กล่าวคือนักปราชญ์หรือผู้ปกครองของพลาโตจะต้องเป็นผู้ที่อุทิศตนให้แก่รัฐด้วย อาริสโตเติลให้ข้อคิดในเรื่องการปกครองที่ดีไว้ 3 แบบคือ สมบูรณาญาสิทธิราช (คนเดียว) อภิชนาธิปไตย (หลายคน) และระบบผสมมวลชน mixed constitutions หรือ polity ส่วนแบบของการปกครองที่เลวของระบบให้คนเดียวปกครอง คือแบบเผด็จการ แบบหลายคนปกครอง คือ คณาธิปไตย (oligarchy) ซึ่งเป็นแบบการปกครองของกลุ่มคนที่เห็นแก่ตัว และแบบมวลชนปกครองที่เลว คือ ประชาธิปไตย และเห็นว่าการปกครองโดยชนชั้นกลางเป็นแบบหนึ่งของการปกครองที่ดี แต่การปกครองโดยสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นแบบที่ดีที่สุด เพราะอยู่ภายใต้วิจารณ์ของบุคคลที่เก่งและฉลาดที่สุด² ซึ่งจือนักปราชญ์ชาวจีนที่โลกยกย่องไม่แตกต่างกับนักปราชญ์ชาวตะวันตก เช่น เพลโต และอาริสโตเติลมีความเห็นว่า รัฐบาลที่ดีก็คือ รัฐบาลที่ทำให้ประชาชนมีความสุข ("A good government is one that makes its people happy") การปกครองนั้นควรมอบหมายให้เป็นอำนาจของข้าราชการประจำ ไม่ใช่ข้าราชการที่รับตำแหน่งมาโดยมรดกตกทอดของผู้ครองนคร หรือจักรพรรดิ ควรจะเป็นเพียงประมุขของรัฐ³ วัตถุประสงค์ในการมีรัฐบาลจะสำเร็จได้ก็แต่โดยที่มีผู้ปกครองประเทศมีความสามารถที่สุดในประเทศ หรือ มีการเลือกผู้ที่มีความสามารถที่สุด (most capable man) มาปกครองประเทศ... ความสามารถไม่ได้เกิดขึ้นโดยการเกิดในตระกูลดี หรือตระกูลมั่งคั่งหรือตำแหน่งสูง แต่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ (character) กับความรู้ (knowledge) ลักษณะที่ดี

¹ ภิระมล ทองธรรมชาติ (รวบรวม), การเมือง และการปกครอง (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมนักสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2512), หน้า 17.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

³ เฉลชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, ประวัติปรัชญาจีน (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมนักสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2505), หน้า 74.

ทั้งสองอย่างของผู้ปกครองประเทศอาจจะสร้างเสริมขึ้นได้โดยการให้การศึกษาให้เหมาะสม (proper education) อย่างเดียวเท่านั้น การให้ศึกษาก็ควรจะขยายให้กว้างขวางให้โอกาสแก่คนทุกคน หรือทุกคนจะ ได้มีโอกาสมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง^๕ กนก วงษ์ตระหง่าน กล่าวว่าการเมืองไทยเป็นเรื่องของชนชั้นนำ นั่นคือ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในทางการเมืองที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นชนชั้นนำมากกว่าที่จะเป็นบุคคลทั่วไป^๖ ผู้นำทางการเมืองจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทโดดเด่นกว่าสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง หรือรัฐสภา ผู้นำทางการเมืองมีที่มาต่าง ๆ กัน เช่น แม็กซ์ เวเบอร์ นักสังคมวิทยา ชาวเยอรมัน ได้แบ่งประเภทผู้นำทางการเมืองเป็น ๓ ประเภท^๗ คือ ผู้นำตามกฎหมายและเหตุผล (legal-rational leader) ผู้นำตามจารีตประเพณี (traditional leader) และผู้นำประเภทบุญบารมี (charismatic leader)

ในการวิจัยนี้ จะได้มุ่งความสนใจไปยังที่มาของผู้นำทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และการใช้อำนาจของผู้นำทางการเมืองที่เน้นการใช้กฎหมาย และเหตุผล ความเสมอภาคในโอกาสและหลักการปกครองด้วยเสียงข้างมาก ดังนั้นเงื่อนไขของการเป็นผู้นำทางการเมืองตามหลักการนี้ จึงมิได้ขึ้นอยู่กับชาติกำเนิด สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ ฯลฯ แต่จะขึ้นอยู่กับลัทธิแห่งความเป็นพลเมือง ความสามารถและที่สำคัญที่สุดคือ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความยินยอม

ทัศนคติทางการเมืองทางด้านผู้นำทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่ยังคงยึดติดอยู่กับความเห็นที่ว่า ผู้นำทางการเมือง ควรมีลักษณะของความเข้มแข็ง

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า 77.

^๖ กนก วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 154-155.

^๗ Max Weber, From Max Weber : Essays in Sociology, ed. Hans H. Gerth and C. Wright Mills (New York : Oxford University Press, 1958).

เด็ดขาด และเห็นด้วย กับระบบอาวุโส เชื่อว่าบุคคลที่จะเป็นผู้นำทางการเมืองได้นั้น ต้องเป็นเพียงบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น

จากตารางที่ 5.1 นี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความคิดทางด้านคุณลักษณะของผู้นำทางการเมือง ของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางการเมือง ของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหามานาน และควรมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีอำนาจ มีความเด็ดขาด เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รวมทั้งความคิดที่สนับสนุนให้ผู้นำทางการเมืองมีอำนาจในการปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างเด็ดขาด และรุนแรง เพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยไม่ขัดต่อหลักการประชาธิปไตย

ความคิดของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่สนับสนุนระบบอาวุโส เห็นว่าสังคมไทย ผู้นำควรจะเป็นผู้ที่สูงอายุ และมีความเห็นว่า ตำแหน่งสำคัญทางการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรี เหมาะสมสำหรับบุคคลบางคน หรือบางกลุ่มเท่านั้น บุคคลทั่วไปไม่มีความสามารถที่จะรับผิดชอบในหน้าที่เหล่านี้ได้

แนวความคิดที่ได้รับการต่อต้าน ไม่เห็นด้วย กับความคิดที่ว่า คนทั่วไปยังมีความรู้ไม่พอให้มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้นำประเทศโดยตรง อาจถูกใช้เล่ห์กล ให้เลือกผู้ที่ไม่เหมาะสมมาบริหารประเทศ

นั่นคือ ทศคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร จะมีความคิดที่ว่า ผู้นำทางการเมือง ควรมียุทธศาสตร์ของความเข้มแข็งเด็ดขาด และเชื่อว่าบุคคลที่จะเป็นผู้นำทางการเมืองได้นั้น ต้องเป็นเพียงบุคคลบางคน บางกลุ่ม รวมทั้งเห็นด้วยว่า ผู้นำที่เหมาะสมควรเป็นผู้ที่สูงอายุ

สรุปว่า ทศคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ในประเด็นคุณลักษณะของผู้นำทางการเมือง ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ตารางที่ 5.2 ทศคณิตทางการเมืองนายตำรวจสันติบาลในด้านการเลือกตั้ง

ทัศนคติทางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
6. การมีการเลือกตั้ง ส.ส. ให้อำนาจ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญ ของประเทศได้	24.2	32.7	6.5	26.1	10.5	153	3.55	1.347
7. การเลือกตั้งเป็นเรื่องยุ่งยาก ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณอย่างมาก และมักจะได้อ.ส. ที่ไม่มีคุณภาพ มักเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเปิด โอกาสให้คนไม่ดีได้มีโอกาสเข้า บริหารและปกครองบ้านเมือง	17.0	35.9	8.5	22.9	15.7	153	3.15	1.372

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลในด้านการเลือกตั้ง

ในระบอบประชาธิปไตยโดยผ่านตัวแทน (representative democracy) การเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นที่เชื่อกันว่า การเลือกตั้งเป็นหนทางที่ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนที่จะไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนประชาชน การเลือกตั้งทำให้รัฐบาลมาจากประชาชนทำให้รัฐบาลต้องผูกพันกับประชาชน และขึ้นอยู่กับประชาชน เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาารมณ์ของประชาชนต่อการกำหนดนโยบายของผู้ปกครองประเทศ

ทัศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่าการเลือกตั้ง สามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศได้ (โปรดดูตารางที่ 5.2)

จากตารางที่ 5.2 เป็นตารางข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเลือกตั้งต่อทัศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร จากรายละเอียดข้อมูลในแบบสอบถาม ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การมีการเลือกตั้ง ส.ส.สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศ คือ เชื่อว่า การมีตัวแทนของประชาชนเข้ามาในสภา สามารถทำให้รัฐบาลรับรู้ถึงความต้องการและปัญหาต่าง ๆ จากประชาชน เพื่อทำการแก้ไขได้

ขณะที่ความคิดของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ด้านหนึ่งมีความเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องยุ่งยาก ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณอย่างมากและมักจะ ได้ ส.ส.ที่ไม่มีคุณภาพมักเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้คนไม่ดีได้มีโอกาสเข้าบริหารและปกครองบ้านเมือง

นั่นคือ ความคิดทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรที่ดีคือ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยต่อระบบการเลือกตั้ง แต่โดยส่วนใหญ่จะมีความเชื่อว่าการมีการเลือกตั้ง ส.ส.สามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศได้

สรุปว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีทัศนคติทางการเมืองในประเด็นการเลือกตั้งที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ตารางที่ 5-3 ทิศคติทางการเมืองของเกษตรกรชาวสวนผลไม้ในด้านสิทธิเสรีภาพ

ทิศคติทางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
8. ในสังคมไทย อำนาจเงินทำอะไร ได้ทุกอย่าง แม้กระทั่งทำผิดให้ถูก	36.6	25.5	12.4	14.4	11.1	153	2.37	1.391
9. ท่านเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า การ เมืองการปกครองของไทยคน ธรรมดาสามัญไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย แต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของ "เจ้านาย" และ "ผู้มีบุญ" ที่กุม อำนาจและผลประโยชน์ทางการเมือง เอาไว้	20.3	30.7	7.8	26.1	15.0	153	2.85	1.404
10. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้เข้าใจ ในสิทธิและหน้าที่ของการเป็น สมาชิกในสังคมประชาธิปไตย	9.2	32.7	4.6	40.5	13.1	153	3.15	1.268
11. คุณค่าของมนุษย์แตกต่างกันไป ตามระดับการศึกษาฐานะและ ตามศักดิ์ตระกูล	17.2	34.6	3.3	28.1	17.0	153	2.93	1.413
12. ในปัจจุบันเรายังคงเป็น ประชาธิปไตยแต่เพียงรูปแบบ เท่านั้น แต่พฤติกรรมไม่ได้ แตกต่างกว่าพวกเผด็จการ	7.2	12.4	14.4	34.6	31.4	153	3.70	1.235

ทัศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลในด้านสิทธิเสรีภาพ

การยึดถือหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก และเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย เนื่องจากในสังคมหนึ่ง ๆ นั้นมีสมาชิกจำนวนมาก ย่อมเป็นสิ่งธรรมดาที่ทุกคนจะมีความเห็นพ้อง มีเจตนาธรรมเป็นเอกฉันท์กันทั้งหมดไม่ได้ การใช้อำนาจปกครองของประชาชนจะเป็นไปได้ จะต้องอาศัยหลักเกณฑ์ของเสียงข้างมาก การเลือกตั้ง การออกเสียงลงประชามติ เป็นกรรมวิธีทางปฏิบัติของหลักเกณฑ์นี้ แต่เพราะเราไม่มีทางจะแน่ใจได้ว่า คนกลุ่มใหญ่จะใช้วิจักษณ์ของเขาไปในทางที่ถูกที่ควร ได้ทุก ๆ คราว คนกลุ่มใหญ่อาจถูกอิทธิพลของอารมณ์ในบางโอกาส หรือเกิดเมามันในอำนาจ ซึ่งเป็นได้อย่างมากและเคยมีปรากฏบ่อยครั้ง ด้วยเหตุนี้ ประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันมิให้มีการกดขี่ข่มเหงคนกลุ่มน้อยเกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดระบบ "เผด็จการของคนส่วนใหญ่"

ประชาธิปไตยนั้นยึดมั่นในสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของบุคคลเหนือสิ่งอื่นใด⁷ ถ้าหากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานของประชาชน แม้เพียงชั่วระยะเวลาอันสั้นของคนกลุ่มใหญ่หรือรัฐบาลโดยเหตุเพราะมีอำนาจเต็มแล้ว การปกครองนั้นก็ไม้อาจเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยได้⁸ กล่าวโดยสรุปในข้อนี้ก็คือ รัฐที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะต้องยึดหลักปกครองโดยเสียงข้างมาก และในขณะเดียวกันจะต้องมีกระบวนการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของปัจเจกบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

⁷ Austin Ranney, The Governing of Men (New York : Holt, Rinehard and Winston, 1958), p. 171.

⁸ กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย (กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2516), หน้า 8-12.

ทัศนคติทางการเมืองในด้านสิทธิเสรีภาพของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่ เชื่อว่า สิทธิเสรีภาพและคุณค่าของมนุษย์ แต่ละคนมีความเท่าเทียมกัน กล่าวคือ พวกนี้เชื่อ โดยทั่วไปว่า ประชาชนเป็นผู้ที่มีสิทธิทางการเมืองตามระบบประชาธิปไตยในอันที่จะได้รับผลประโยชน์จากสังคมโดยเท่าเทียมกันด้วย (โปรดดูตารางที่ 5.3)

จากตารางที่ 5.3 เป็นการแสดงให้เห็นถึงข้อมูลในด้านทัศนคติทางการเมืองของ ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ที่มีต่อสิทธิเสรีภาพ กล่าวคือ นายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ไม่สามารถที่จะให้ความเห็นส่วนใหญ่ได้ว่า ประชาชนเป็นผู้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของการเป็น สมาชิกในสังคมประชาธิปไตยแท้จริงหรือไม่ เพราะส่วนหนึ่งอาจเห็นว่าประชาชนสามารถเข้าใจ ในสิทธิและหน้าที่ของตนในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง แต่ส่วนหนึ่งอาจเห็นว่า ประชาชน ยังไม่มีความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างแท้จริงก็ได้

ส่วนข้อมูลที่ให้ภาพที่ชัดที่สุดของทัศนคติทางการเมืองในด้านสิทธิเสรีภาพของนายตำรวจ สันติบาลชั้นสัญญาบัตร คือ เห็นว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในทางการเมือง การเมืองไม่ใช่ เรื่องเฉพาะของ "เจ้านาย" และ "ผู้มีบุญ" เท่านั้น รวมทั้งเชื่อว่า ปัจจุบันประเทศของเรา ยังคงเป็นประชาธิปไตย"แต่เพียง"รูปแบบเท่านั้น แต่พฤติกรรมไม่ได้แตกต่างไปกว่าพวกเผด็จการ ตลอดจนถึงการที่นายตำรวจสันติบาลในสัญญาบัตรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณค่าของมนุษย์นั้นอยู่ที่ ตัวของแต่ละบุคคลเอง มิได้ถูกกำหนดโดยระดับการศึกษาฐานะและศักดิ์ตระกูล และเชื่อว่า อำนาจเงินไม่สามารถทำผิดให้เป็นถูกได้ ความคิดโดยรวมเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า ตำรวจ สันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สนับสนุนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามระบอบ ประชาธิปไตย

กล่าวโดยสรุป แม้ความคิดเห็นส่วนหนึ่งของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรไม่ สามารถที่จะให้ความเห็นส่วนใหญ่ได้ว่า ประชาชน เป็นผู้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของการเป็น สมาชิกในสังคมประชาธิปไตยแท้จริงหรือไม่ แต่โดยความเห็นส่วนใหญ่ของนายตำรวจสันติบาล ชั้นสัญญาบัตรแล้ว ยังคงสนับสนุนต่อสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่พึงจะมีได้ในระบอบประชาธิปไตย

ตารางที่ 5.4 ทศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลในด้านนโยบายของรัฐ

ทัศนคติทางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
13. คนกลุ่มน้อยที่มีอิทธิพลบางกลุ่ม เท่านั้นที่สามารถได้สิ่งที่เขา ต้องการจากเมืองไทย	33.3	39.9	7.8	11.8	7.2	153	2.19	1.225
14. การคงไว้ซึ่ง ปร.42 ไม่ถือว่าเป็นการ คุกคามต่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ เพราะไม่ได้มีการนำเอามาใช้บังคับตาม ความเป็นจริงแต่อย่างใด	11.8	27.5	23.5	28.1	9.2	153	2.95	1.183
15. ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ในสถานการณ์ปัจจุบัน รัฐควรใช้กำลังดำเนินการ ปราบปรามอย่างเด็ดขาดมากกว่าผ่อนปรน เพื่อป้องกันการรุกรานจากต่างชาติและ ไม่ให้เกิดการก่อกวนทางการเมือง	20.3	39.9	9.2	16.3	14.4	153	2.64	1.355
16. ประชาธิปไตยไม่ใช่รูปแบบการปกครอง ที่ดีที่สุดสำหรับประเทศไทย	15.7	21.6	10.5	32.0	20.3	153	3.19	1.396
17. การดำเนินงานของรัฐบาลในชุดปัจจุบัน นี้ดีและถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาของชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	7.2	11.8	30.1	32.7	18.3	153	3.43	1.134

ทัศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลในด้านนโยบายของรัฐ

ในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์โดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นในประเทศใดหรือมีระบอบการปกครองรูปแบบใดก็ตาม มนุษย์ย่อมจะต้องเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐอยู่ด้วยเสมอ ถ้ามิใช่ในลักษณะที่เป็นผู้มีส่วนร่วมผู้หนึ่งในการกำหนดนโยบายก็เป็นในแง่ที่ต้องได้รับผลกระทบใด ๆ ก็ตามจากนโยบายของรัฐในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ นั้น ดังนั้น จึงจะพบเห็นได้โดยทั่วไปว่า ในแทบทุกประเทศจะมีการกล่าวขวัญและวิพากษ์วิจารณ์ถึงนโยบายของรัฐต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ อยู่เสมอ ทั้งในแง่สนับสนุนและคัดค้าน ดังปรากฏอยู่ในวงการสื่อสารมวลชนและวงการสนทนาโดยทั่ว ๆ ไป ในทำนองเดียวกัน ในการศึกษาถึงการเมืองและการบริหารราชการของประเทศใดก็ตาม หรือมีรูปแบบการปกครองแบบใดก็ตาม จะต้องมีการศึกษาหาถึงถึงนโยบายของรัฐในช่วงระยะเวลานั้น ๆ ว่ามีอยู่หรือเป็นอยู่อย่างไรอยู่เสมอ ไม่มากก็น้อย ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ว ในการบริหารการปกครองของทุกประเทศ ไม่ว่าประเทศนั้น ๆ จะมีระบบการเมือง และระดับความเจริญทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและทางสังคมเพียงใดก็ตาม ประเทศนั้น ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นเป้าหมายในการดำเนินการบริหารประเทศอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งนโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายต่างประเทศ นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายทางสังคม นโยบายทางการศึกษา หรือนโยบายด้านอื่นใดก็ตามต่างก็ถือได้ว่าเป็นนโยบายของรัฐทั้งสิ้น และเมื่อมีการกล่าวอ้างถึงนโยบายของรัฐแล้ว ย่อมหมายความว่ารวมถึงนโยบายในทุก ๆ ด้านรวมกันด้วย” ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรที่มีต่อนโยบายของรัฐในระบอบประชาธิปไตย จะแสดงให้เห็นถึงความคิดทางการเมืองของตำรวจสันติบาลในด้านนโยบายการปกครองรัฐบาล นโยบายของรัฐที่ตติง นโยบายที่จัดสรรผลประโยชน์ให้แก่คนกลุ่มใหญ่ในสังคม ประชาชนทุกคนได้รับผลประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน ในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา, รายได้, สวัสดิการ อื่น ๆ

กฤษณ ธนาพงศ์ธร. นโยบายของรัฐ : อะไร ทำไม และอย่างไร

(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522), หน้า 1-2.

ทัศนคติทางการเมืองในด้านนโยบายของรัฐของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่สนับสนุนต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสนับสนุนรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย ในการบริหารประเทศ โดยใช้นโยบายที่มีลักษณะไม่ใช้ความรุนแรงในการปราบปรามศัตรูทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมืองในด้านนโยบายของรัฐจากตารางที่ 5.4 นั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่า นายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ไม่สามารถให้ความเห็นส่วนใหญ่ได้ว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลที่ใช้นโยบายที่ขัดต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น ต่อคำถามที่ว่า การคงไว้ซึ่ง ประ. 42 ไม่ถือว่าเป็นการคุกคามต่อสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ เพราะไม่ได้มีการนำเอามาบังคับใช้ตามความเป็นจริงแต่อย่างใด ซึ่งคำตอบมีทั้งเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย เท่า ๆ กัน แสดงว่านายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยต่อนโยบายที่ขัดต่อหลักการประชาธิปไตย

แต่ในส่วนของทัศนคติโดยทั่วไป ของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายของรัฐ ควรตอบสนองต่อความต้องการของคนกลุ่มใหญ่ มากกว่าคนกลุ่มน้อย และสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลที่มาจากระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีนโยบายทางการเมืองที่มีลักษณะประนีประนอม โดยไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาทางการเมือง

นั่นคือ ทัศนคติโดยทั่วไปของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรนั้น มีความคิดเห็นว่ นโยบายของรัฐบาลที่ดีนั้น จะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ของคนกลุ่มใหญ่ และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาทางการเมือง ตลอดจนเป็นรัฐบาลที่มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

สรุปว่า ทัศนคติทางการเมืองของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรในประชาชน นโยบายของรัฐ สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ตารางที่ 5.5 บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของนายตำรวจสันติบาลกับการเลือกตั้ง

บทบาททางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
18. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร ท่านจะ ไปใช้สิทธิ เลือกตั้งทุกครั้ง	-	4.6	2.0	33.3	60.1	153	4.49	.753
19. ถ้าท่านมีโอกาสท่านจะแนะนำให้ เพื่อน หรือญาติพี่น้องที่น้องไป เลือกตั้ง โดยชี้ให้เห็นผลดีของการ เลือกตั้ง	-	3.3	2.6	39.2	54.9	153	4.45	.707
20. ข้าพเจ้า เชื่อว่าการเลือกตั้งจะ สามารถทำให้ประเทศไทยได้คนที่มี ความรู้ความสามารถเข้าไปบริหาร ประเทศได้	7.2	19.0	9.2	36.6	28.1	153	3.59	1.274
21. ถ้าท่านทราบว่า มีการใช้เงินซื้อ เสียงในการเลือกตั้งท่านจะไม่ สนับสนุนและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของ รัฐทราบ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็น ไปอย่างบริสุทธิ์	2.6	6.5	19.6	37.9	33.3	153	3.92	1.014

บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของนายตำรวจสันติบาล กับการเลือกตั้ง

การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ เรื่องอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน จากความเชื่อในเรื่องนี้ทำให้เกิดแนวความคิดในการจัดระบบการปกครองตนเองของประชาชนขึ้น การปกครองระบบนี้หมายถึงการบริหารประเทศโดยมติหรือความเห็นชอบของประชาชน แต่เนื่องจากประชาชนทุกคนไม่สามารถจะมาตกลงนโยบายในการบริหารประเทศโดยพบปะพร้อม ๆ กันในสถานที่เดียวกันได้ จึงต้องใช้วิธีเลือกตัวแทนเข้ามาตกลงในนโยบายแทนการประชุมคนทั่วประเทศ โดยกำหนดสัดส่วนของตัวแทนกับจำนวนประชาชน ซึ่งปัจจุบันในประเทศไทยกำหนดว่าประชาชนหนึ่งแสนห้าหมื่นคนสามารถเลือกตัวแทนได้หนึ่งคน การจัดการปกครองในลักษณะดังกล่าว จึงกลายเป็นการปกครองของมหาชน โดยที่ตัวแทนของประชาชนจะมาร่วมกันตกลงนโยบายการบริหารและเลือกกันขึ้นเป็นผู้บริหารประเทศอีกต่อหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าประชาชนเป็นผู้ให้ความยินยอมในการกำหนดนโยบาย จึงทำให้เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องถือว่า เมื่อใดที่ประชาชนไม่พอใจในนโยบายและการบริหารงานของรัฐแล้ว ก็จะสามารถเปลี่ยนชุดผู้ปกครองด้วยการเลือกตั้งตัวแทนขึ้นใหม่ตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ในด้านการเลือกตั้งส่วนใหญ่ นายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร จะมีพฤติกรรมที่สนับสนุนการเลือกตั้งโดยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่สามารถจะกระทำได้ในฐานะประชาชนคนหนึ่ง

จากตารางที่ 5.5 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมที่สนับสนุนการเลือกตั้งแตกต่างกันไป กล่าวคือ

ถ้ามีการเลือกตั้งเกิดขึ้น นายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่จะ ไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง หรือถ้ามีโอกาสก็จะแนะนำให้เพื่อน หรือญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ไปเลือกตั้ง โดยชี้ให้เห็นถึงผลดีของการเลือกตั้ง

รวมทั้งการช่วยเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมในการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ และยุติธรรม เช่น ดูแลการซื้อเสียงไม่ให้เกิดขึ้น โดยแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ ถ้าทราบว่ามีการใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้ง

นั่นคือ บทบาทของตำรวจสันติบาลในฐานะประชาชนคนหนึ่ง ที่จะกระทำได้ในการสนับสนุนต่อการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งส่วนใหญ่ก็มีบทบาทที่สนับสนุนต่อการเลือกตั้งเป็นอย่างดี



ศูนย์วิทยพัธพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.6 บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของนายตำรวจสันติบาลกับสิทธิเสรีภาพ

บทบาททางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
22. ถ้าประเทศถูกปกครองโดยรัฐบาล เผด็จการท่านจะเป็นคนหนึ่งที่ เป็นผู้เรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ ตามระบอบประชาธิปไตยโดย สันติวิธี	2.6	6.5	19.6	37.9	33.3	153	4.49	0.753
23. ในทางปฏิบัติทุกคนในสังคมไทย ย่อมได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย เท่าเทียมกัน	7.2	23.5	7.2	26.8	35.3	153	3.59	1.364
24. ท่านมักจะวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของ รัฐบาลในส่วนที่ไม่ตรงกับ ความต้องการของประชาชน หรือทำให้ ประชาชนเดือดร้อนกับพรรคพวก เพื่อฝูงเสมอ	2.0	10.5	23.5	46.4	17.6	153	3.67	.952
25. ท่านมักจะรับฟังความคิดเห็นของ บุคคลอื่นเสมอ แม้ท่านจะเห็นว่า ความคิดของบุคคลนั้นจะไม่ถูกต้อง นักก็ตาม	3.3	12.4	6.5	57.5	20.3	153	3.79	1.011

บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของนายตำรวจสันติบาลกับสิทธิเสรีภาพ

หลักการเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในระบอบประชาธิปไตย โดยถือ
ว่าเป็นสิ่งเกื้อกูลที่ทำให้มนุษย์สามารถใช้ปัญญา และเหตุผลอย่างเต็มที่เพื่อทำการปกครองตนเอง
เสรีภาพที่ได้รับการรับรองจากรัฐธรรมนูญของหลายประเทศ ได้แก่ เสรีภาพในการพูด เสรีภาพ
ในการพิมพ์ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม และแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในทางศาสนา ในเรื่องนี้
จรรยา สุภาพ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพว่า หมายถึง โอกาสที่บุคคลจะทำการที่พึงปรารถนาได้
โดยจะถูกรบกวนน้อยที่สุด แต่ขณะเดียวกันการใช้เสรีภาพ หรือการกระทำดังกล่าวจะต้องไม่
ขัดขวางต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยไม่ละเมิดเสรีภาพ
ของบุคคลอื่น¹⁰

จากตารางที่ 5.6 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรในฐานะ
เป็นประชาชนคนหนึ่ง มีพฤติกรรมที่สนับสนุนต่อการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพ ตามระบอบ
ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง กล่าวคือ

จากคำตอบในแบบสอบถามส่วนใหญ่ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรในฐานะเป็นประชาชน
ที่มีบทบาทสนับสนุนการแสดงออกทางการเมือง เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล
ในส่วนที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน หรือทำให้ประชาชนเดือดร้อนกับพรรคพวกเพื่อนฝูง
เสมอ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น แม้จะเห็นว่าความคิดของบุคคลนั้นจะไม่ถูก
ต่อนักก็ตาม ตลอดจนจนถึงการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพตามระบบประชาธิปไตยโดยสันติวิธี ถ้า
ประเทศถูกปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการ

บทบาทและพฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า นายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรในฐานะ
ที่เป็นประชาชนคนหนึ่ง มีส่วนร่วมทางการเมืองในการแสดงออกซึ่งสิทธิและเสรีภาพที่เอื้อ
อำนวยต่อระบอบประชาธิปไตย

¹⁰จรรยา สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์ฉบับนิสิตาร : แนวทฤษฎีและประยุกต์
(กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 325.

ตารางที่ 5-7 บทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของนายตำรวจสันติบาล
กับนโยบายของรัฐ

บทบาททางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{x}	S.D.
26. ทุกครั้งที่ได้รับคำสั่งจากรัฐบาล ท่านจะปฏิบัติตามคำสั่ง โดย เคร่งครัดแม้ว่าบางครั้งจะขัดต่อ หลักการของระบอบประชาธิปไตย ก็ตาม	7.2	33.3	30.7	25.5	3.3	153	2.84	1.012
27. ท่านคิดว่าบทบาทและหน้าที่ของ ตำรวจสันติบาลไม่ได้มีส่วนช่วย ต่อการสนับสนุนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยเลย	1.3	13.7	11.8	41.8	31.4	153	3.88	1.045
28. สันติบาลเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ในการกำจัดศัตรูทางการเมือง อย่างหนึ่ง	14.4	26.8	13.7	25.5	19.6	153	3.09	1.373
29. หน้าที่ของตำรวจสันติบาล ผู้ที่รับ ผิดชอบต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ได้แก่ตำรวจสันติบาลในกอง กำลังการ 2 เท่านั้น	7.8	6.5	18.3	40.5	26.8	153	3.71	1.167

บทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของนายตำรวจสันติบาล
กับนโยบายของรัฐ

โทมัส ดาย ได้ให้ความหมายกว้าง ๆ ว่า "นโยบายสาธารณะคือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะทำหรือจะละเว้นไม่ทำ"¹ อมร รักษาสิทธิ์ ได้อธิบายถึงนโยบายในแง่ขององค์ประกอบว่า นโยบายประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) การกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการจะทำ (2) การกำหนดแนวทางใหม่ ๆ คือ อาจรวมถึงหลักเกณฑ์ วิธีการกลยุทธ์ กลวิธี อันจะเป็นเครื่องชี้แนวปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุผลงานตามนโยบาย (3) การกำหนดการสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถลงมือปฏิบัติตาม: แนวทางที่กำหนดไว้ได้² นโยบายจึงสามารถถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่จะสะท้อนถึงอุดมการณ์ และหลักการแห่งระบบการเมืองนั้น ซึ่งผลการศึกษา การปฏิบัติหน้าที่ของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ที่มีต่อนโยบายของรัฐ ผลปรากฏว่าส่วนใหญ่ จะมีพฤติกรรมที่ทั้งสนับสนุนและไม่สนับสนุนนโยบายของรัฐ ถ้านโยบายนั้นขัดต่อหลักการของระบอบประชาธิปไตย

จากตารางที่ 5.7 แสดงให้เห็นว่า ตำรวจสันติบาลในบางครั้งการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบางอย่าง ขัดต่อหลักการของระบอบประชาธิปไตย มีบางส่วนก็จำต้องกระทำตามหน้าที่ แต่ก็มีบางส่วนหลีกเลี่ยงที่จะไม่กระทำ แสดงให้เห็นว่านายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ โดยที่นโยบายนั้นขัดต่อหลักการประชาธิปไตย

¹ Thomas Dye, Understanding Public Policy (Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1972), p. 18.

² อมร รักษาสิทธิ์, การพัฒนานโยบาย (กรุงเทพฯ : เอกสารการศึกษา
รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, 2522), หน้า 2.

จะเห็นได้ว่า บทบาทในฐานะเป็นเจ้าของผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรนั้น จะมีทั้งบทบาทที่สนับสนุน และไม่สนับสนุนต่อนโยบายของรัฐที่ขัดต่อหลักการของระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งการที่ตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรมีความเห็นแย้งออกเป็นสองฝ่ายว่า หน้าที่ของตำรวจสันติบาลนี้สามารถที่จะมีส่วนช่วยต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยได้ แต่อีกฝ่ายหนึ่งก็เห็นว่าบทบาทและหน้าที่ของตำรวจสันติบาลนั้น ไม่ได้มีส่วนช่วยต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุป ตำรวจสันติบาลส่วนใหญ่ การปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐนั้นเป็นหน้าที่ต้องกระทำตามกฎหมาย การกระทำบางอย่างอาจไม่เอื้ออำนวยต่อระบบประชาธิปไตยได้



ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.8 บทบาทในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของนายตำรวจสันติบาล
กับสิทธิเสรีภาพ

บทบาททางการเมือง	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉย ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	จำนวน ผู้ตอบ	\bar{X}	S.D.
30. ในการปฏิบัติหน้าที่ของสันติบาลใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน เช่น การเดิน ขบวนประท้วง การวิพากษ์ วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ถ้าไม่เป็นการผิดต่อกฎหมาย ประชาชนก็มีสิทธิที่จะกระทำได้	2.6	3.3	8.5	51.6	34.0	153	4.11	.885
31. ถ้าท่านได้รับคำสั่งจากรัฐบาล ให้กระทำการที่เป็นการกำจัดสิทธิ เสรีภาพของประชาชนโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมายแล้วท่านก็มีสิทธิที่จะ ไม่ปฏิบัติตาม	5.2	9.2	31.4	35.3	19.0	153	3.53	1.064
32. ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างใด อย่างหนึ่งในหน่วยงานของท่าน มักจะมีการยอมรับฟังความคิดเห็น จากเสียงผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่	-	9.2	7.8	53.6	29.4	153	4.03	.862

บทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ของนายตำรวจสันติบาล กับสิทธิเสรีภาพ

การใช้เสรีภาพแค่ไหนจึงจะไม่ขัดขวางต่อการเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ความคลุมเครือที่เกิดขึ้นนี้เองมักถูกผู้ปกครองใช้เป็นข้ออ้างในการจำกัด การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพิจารณาว่าเป็นการใช้เสรีภาพเกินขอบเขต ตำรวจสันติบาลมีภารกิจในการควบคุม สอดส่องกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงกับสิทธิเสรีภาพในระบอบ ประชาธิปไตย

จากตารางที่ 5.8 แสดงให้เห็นได้ชัดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลส่วนใหญ่ แล้วมีส่วนช่วยต่อการส่งเสริมการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย จะเห็นได้จากพฤติกรรมดังกล่าวนี้คือ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของสันติบาล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เช่น การเดินขบวน การประท้วง การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของรัฐบาล ถ้าไม่เป็นการผิด ต่อกฎหมายแล้วประชาชนก็มีสิทธิที่จะกระทำได้ รวมทั้ง การที่ตำรวจสันติบาลส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลในการกระทำที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย ตลอดจนถึง การปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง ในหน่วยงานของสันติบาล มักจะมีการ ยอมรับฟังความคิดเห็นจากเสียงผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่

นั่นย่อมแสดงให้เห็นถึงบทบาททางการเมือง ในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตาม กฎหมายที่มีส่วนสนับสนุน ในการแสดงออกซึ่งสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ได้เป็นอย่างดี

ส่วนที่สอง

เป็นการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กล่าวคือ

ประการแรก เพื่อวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ที่มีต่อระดับทัศนคติทางการเมือง ของนายตำรวจสันติบาล (ดูตารางที่ 5.9, 5.10)

ประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ ถึงอิทธิพลของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ที่มีต่อบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชน ของนายตำรวจสันติบาล (ดูตารางที่ 5.11, 5.12)

ประการที่สาม เพื่อวิเคราะห์ ถึงอิทธิพลของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ที่มีต่อบทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของนายตำรวจสันติบาล (ดูตารางที่ 5.13, 5.14)

โดยการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคม และปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีต่อทัศนคติทางการเมือง และบทบาททางการเมืองนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยค่าสถิติ t-test, Chi-Square Test และค่า Gamma

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.9 **ทัศนคติทางการเมืองรวมของตำรวจสันติบาลที่สัญญาบัตร**
(ผู้นำทางการเมือง การเลือกตั้ง สิทธิเสรีภาพ นโยบายของรัฐ)

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	จำนวนเต็ม	ร้อยละ
ต่ำ	48	31.4
ปานกลาง	53	34.6
สูง	52	34.0
รวม	153	100

การที่ตำรวจสันติบาลที่สัญญาบัตรส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยอาจขัดกับความเชื่อทั่วไป และข้อสังเกตจากงานวิจัยหลายชิ้นที่ว่า ข้าราชการโดยเฉพะอย่างยิ่งข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับตำรวจ การควบคุม ลงโทษ การบังคับใช้กฎหมาย การใช้กำลัง เช่น ทหาร ตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง น่าจะมีทัศนคติแบบอำนาจนิยม ปรากฏการณ์นี้อาจอธิบายได้ว่า มีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะภารกิจของตำรวจสันติบาลแตกต่างไปจากตำรวจและทหารทั่วไป ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

เพื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจมีต่อทัศนคติทางการเมืองของตำรวจสันติบาลที่สัญญาบัตร จึงได้ทำการวิเคราะห์จำแนกระดับทัศนคติทางการเมืองตามลักษณะทางชีวสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 5.10

ตารางที่ 5-10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ อายุราชการ
ระดับการศึกษา สาขาวิชาของการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ
ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน กับทัศนคติทางการเมือง
แบบประชาธิปไตย

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย		
	ต่ำ	กลาง	สูง
เพศ (X^2 sig = 0.4770)			
ชาย	32.6	34.8	32.6
หญิง	20.0	33.3	46.7
อายุ (X^2 sig = 0.5219)			
ไม่เกิน 35 ปี	23.9	34.8	41.3
36-45 ปี	30.4	37.5	32.1
46 ปีขึ้นไป	39.2	31.4	29.4
อายุราชการ (X^2 sig = 0.0860)			
ไม่เกิน 10 ปี	32.1	32.1	35.7
11-20 ปี	19.4	41.9	38.7
มากกว่า 20 ปี	42.9	28.6	28.6
ระดับการศึกษา (X^2 sig = 0.5776)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	33.3	43.3	23.3
ปริญญาตรี	31.5	33.3	35.2
สูงกว่าปริญญาตรี	26.7	26.7	46.7
สาขาวิชาการศึกษา (X^2 sig = 0.0062)			
รัฐศาสตร์	21.4	38.1	40.5
สามพราน	64.7	11.8	23.5
อื่น ๆ	36.5	36.5	26.9

ตารางที่ 5.10 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ตำแหน่ง</u> (X^2 sig = 0.9588)			
รอง ผบก., ผกก. รอง ผกก., สว.	32.0	34.0	34.0
รอง สว.	30.0	36.0	34.0
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (X^2 sig = 0.3491)			
ต่ำ	50.0	35.7	14.3
กลาง	29.8	36.0	34.2
สูง	28.0	28.0	44.4
<u>ลักษณะงาน</u> (X^2 sig = 0.9930)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	31.6	34.7	33.7
ฝ่ายธุรการ	30.9	34.5	34.5
<u>ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน</u> (X^2 sig = 0.4284)			
ต่ำ	37.8	35.6	26.7
กลาง	31.3	34.9	33.7
สูง	20.0	32.0	48.0

ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะการปฏิบัติงาน และ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในประเด็นความแตกต่างของทัศนคติ เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่าผู้ที่จบการศึกษาในสาขารัฐศาสตร์ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาจากสามพราน และสาขาอื่น ๆ อย่างมาก กล่าวคือ ร้อยละ 40.5 ของผู้ที่จบการศึกษาด้านรัฐศาสตร์มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง ขณะที่ผู้ที่จบจากสามพราน มีเพียง 23.5 เท่านั้น ที่มีทัศนคติสอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับสูง ส่วนผู้ที่จบการศึกษาสาขาอื่น ๆ เพียงร้อยละ 26.9 ที่มีทัศนคติสอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับสูงนี้ อาจไม่น่าแปลกใจ ถ้าเรามีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า การเรียนรัฐศาสตร์ทำให้คนมีทัศนคติเป็นประชาธิปไตย แต่ก็อาจโต้แย้งได้ว่า การที่บุคคลมีความรู้ทางรัฐศาสตร์อย่างดี (อันเนื่องมาจากการเรียนรัฐศาสตร์) ก็อาจทำให้เขารับว่า ทัศนคติแบบประชาธิปไตยซึ่งสังคมถือว่าถูกต้อง เหมาะสมในเคืออย่างไร และเขาก็สามารถแสดงออกซึ่งทัศนคติเช่นนั้นได้ ไม่ว่าทัศนคติที่แท้จริงของเขาเป็นอย่างไร

อย่างไรก็ตาม ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมิได้เป็นสิ่งที่มืองค์ประกอบเพียงหนึ่งเดียว แต่ประกอบด้วยความคิดเห็นเชิงประเมินค่าต่อหลักการปรัชญาทางการเมือง วัตถุประสงค์ทางการเมือง สถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองหลายอย่าง ในการวิจัยนี้ได้กำหนดศึกษาความคิดเห็นของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตร ที่มีต่อสถาบันทางการเมือง และกระบวนการทางการเมืองของไทย ว่าความคิดเห็นนั้นมีความสอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อหลักการประชาธิปไตยเพียงใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-11 บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชน (รวม)
(การเลือกตั้ง สิทธีเสรีภาพ)

บทบาทในฐานะประชาชน	จำนวนเต็ม	ร้อยละ
ต่ำ	51	33.3
ปานกลาง	33	21.6
สูง	69	45.1
รวม	153	100

เมื่อจำแนกบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรพบว่าตำรวจสันติบาลในฐานะประชาชนคนหนึ่ง มีบทบาทที่เื้ออำนวยการต่อระบอบประชาธิปไตย

จากบทบาทในฐานะประชาชนของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรที่เื้ออำนวยการต่อระบอบประชาธิปไตย เราสามารถอธิบายได้ว่า

ประชาธิปไตยมีฐานะเป็นทั้งอุดมการณ์ รูปแบบวิธีการของการปกครอง และวิถีชีวิตของประชาชน การที่ประชาธิปไตยจะประสบผลสำเร็จมีความมั่นคงในการปกครอง จึงไม่ใช่แค่เพียงมีรูปแบบ วิธีการของประชาธิปไตยเท่านั้น แต่จะต้องมีสมาชิกของสังคมทั้งผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง มีโลกทัศน์และวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยอีกด้วย¹³ ซึ่งสมาชิกของสังคมที่เป็นประชาธิปไตยจะต้องยึดถือและยอมรับต่อคุณค่าพื้นฐาน (fundamental value) ที่เป็นคุณค่าประชาธิปไตย (democratic value) โดยสมาชิกของสังคมจะต้องมีความเห็นพ้อง

¹³ ชัยอนันต์ สมทวนิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2523), หน้า 140.

กัน (agreement) ต่อหลักการอันเป็นคุณค่าพื้นฐานของประชาธิปไตย¹⁴

บุคคลที่จะเป็นสมาชิกของสังคมประชาธิปไตย จึงจะต้องยึดถือคุณค่าและหลักการของประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิต เช่น จะต้องเคารพในศักดิ์ศรีส่วนบุคคล เคารพในความเท่าเทียมกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีระเบียบวินัย และความอดกลั้น มีใจรักความเป็นธรรม และยึดหลักเหตุผล จึงจะเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย¹⁵

ในสังคมที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น จึงต้องมีสมาชิกของสังคมที่มีจิตใจส่งเสริมต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มีความเห็นพ้องต้องกันในคุณค่าพื้นฐานอันเป็นประชาธิปไตย โดยจะต้องยึดถือและยอมรับร่วมกันต่อหลักการอันเป็นคุณค่าพื้นฐาน และจะต้องมีการประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องและเป็นไปตามคุณค่าพื้นฐานนั้น ความสอดคล้องระหว่างการยึดถือในหลักการประชาธิปไตยกับการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่มาก ถ้าหากว่าสมาชิกของสังคมเพียงยึดถือประชาธิปไตยเฉพาะในหลักการ แต่ยังมีจิตใจและการกระทำที่ขัดแย้งกับคุณค่าประชาธิปไตย การปกครองก็จะประสบปัญหาความมั่นคง โดยสังคมนั้นจะเป็นประชาธิปไตยเพียงรูป แต่ก็เปิดโอกาสให้มีการปกครองแบบเผด็จการหรืออำนาจนิยมขึ้นได้ ซึ่งประชาธิปไตยนั้นใช้ต้องการเพียงรูปแบบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังคงต้องการสมาชิกที่

¹⁴James W. Prothro and Charles M. Grigg, "Fundamental Principle of Democracy : Bases of Agreement and Disagreement," The American Political System : Note and Reading, ed. Bernard Brown and John Wahlke (Illinois : Dorsey Press, 1967), pp. 152-153.

¹⁵ประเสริฐ แยมกลิ่นม่วง, "สังคมวิทยาคมการเมือง ประชาธิปไตยในแง่สังคมวิทยา," การเมืองและสังคม (กรุงเทพฯ : หน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 222.

กัน (agreement) ต่อหลักการอันเป็นคุณค่าพื้นฐานของประชาธิปไตย¹⁴

บุคคลที่จะเป็นสมาชิกของสังคมประชาธิปไตย จะต้องยึดถือคุณค่าและหลักการของประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิต เช่น จะต้องเคารพในศักดิ์ศรีส่วนบุคคล เคารพในความเท่าเทียมกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีระเบียบวินัย และความอดกลั้น มีใจรักความเป็นธรรม และยึดหลักเหตุผล จึงจะเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย¹⁵

ในสังคมที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น จึงต้องมีสมาชิกของสังคมที่มีจิตใจส่งเสริมต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย มีความเห็นพ้องต้องกันในคุณค่าพื้นฐานอันเป็นประชาธิปไตย โดยจะต้องยึดถือและยอมรับร่วมกันต่อหลักการอันเป็นคุณค่าพื้นฐาน และจะต้องมีการประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องและเป็นไปตามคุณค่าพื้นฐานนั้น ความสอดคล้องระหว่างการยึดถือในหลักการประชาธิปไตยกับการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่มาก ถ้าหากว่าสมาชิกของสังคมเพียงยึดถือประชาธิปไตยเฉพาะในหลักการ แต่ยังมีจิตใจและการกระทำที่ขัดแย้งกับคุณค่าประชาธิปไตย การปกครองก็จะประสบปัญหาความมั่นคง โดยสังคมนั้นจะเป็นประชาธิปไตยเพียงรูป แต่ก็เปิดโอกาสให้มีการปกครองแบบเผด็จการหรืออำนาจนิยมขึ้นได้ ซึ่งประชาธิปไตยนั้นใช้ต้องการเพียงรูปแบบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังต้องการสมาชิกที่

¹⁴James W. Prothro and Charles M. Grigg, "Fundamental Principle of Democracy : Bases of Agreement and Disagreement," The American Political System : Note and Reading, ed. Bernard Brown and John Wahlke (Illinois : Dorsey Press, 1967), pp. 152-153.

¹⁵ประเสริฐ แก่มกลิ้งนึ่ง, "สังคมวิทยาการเมือง ประชาธิปไตยในแง่สังคมวิทยา," การเมืองและสังคม (กรุงเทพฯ : หน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 222.

ตารางที่ 5.12 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	บทบาทในฐานะประชาชน		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ระดับการศึกษา</u> (X^2 sig = 0.2886)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20.0	20.0	60.0
ปริญญาตรี	35.2	23.1	41.7
สูงกว่าปริญญาตรี	46.7	13.3	40.0
<u>สาขาวิชาการศึกษา</u> (X^2 sig = 0.0089)			
รัฐศาสตร์	29.8	17.9	52.4
สามพราน	64.7	5.9	29.4
อื่น ๆ	28.8	32.7	38.5
<u>ตำแหน่ง</u> (X^2 sig = 0.3538)			
รอง ผบก., ผกก., รอง ผกก., สว.	30.1	24.3	45.6
รอง สว.	40.0	16.0	44.0
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (X^2 sig = 0.0556) **			
ต่ำ	14.3	35.7	50.0
กลาง	30.7	21.1	48.2
สูง	56.0	16.0	28.0
<u>ลักษณะงาน</u> (X^2 sig = 0.9332)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	32.7	22.4	44.9
ฝ่ายธุรการ	34.5	20.0	45.5
<u>ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน</u> (X^2 sig = 0.6347)			
ต่ำ	40.0	15.6	44.4
กลาง	31.3	25.3	43.4
สูง	28.0	20.0	52.0

ตารางที่ 5.12 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	บทบาทในฐานะประชาชน		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ระดับการศึกษา</u> (X^2 sig = 0.2886)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20.0	20.0	60.0
ปริญญาตรี	35.2	23.1	41.7
สูงกว่าปริญญาตรี	46.7	13.3	40.0
<u>สาขาวิชาการศึกษา</u> (X^2 sig = 0.0089)			
รัฐศาสตร์	29.8	17.9	52.4
สามพราน	64.7	5.9	29.4
อื่น ๆ	28.8	32.7	38.5
<u>ตำแหน่ง</u> (X^2 sig = 0.3538)			
รอง ผบก., ผกก., รอง ผกก., สว.	30.1	24.3	45.6
รอง สว.	40.0	16.0	44.0
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (X^2 sig = 0.0556) **			
ต่ำ	14.3	35.7	50.0
กลาง	30.7	21.1	48.2
สูง	56.0	16.0	28.0
<u>ลักษณะงาน</u> (X^2 sig = 0.9332)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	32.7	22.4	44.9
ฝ่ายธุรการ	34.5	20.0	45.5
<u>ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน</u> (X^2 sig = 0.6347)			
ต่ำ	40.0	15.6	44.4
กลาง	31.3	25.3	43.4
สูง	28.0	20.0	52.0

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในฐานะประชาชนของตำรวจสันติบาลซึ่งสัญญาบัตร ที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน จะมีบทบาททางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา ตำแหน่งฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะการปฏิบัติงานและความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ไม่มีผลต่อบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในประเด็นความแตกต่างของบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชน เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่าผู้ที่จบการศึกษาในสาขารัฐศาสตร์มีบทบาททางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาจากสามพราน และสาขาอื่น ๆ อย่างมาก กล่าวคือ ร้อยละ 52.4 ของผู้ที่จบการศึกษาด้านรัฐศาสตร์มีบทบาททางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง ขณะที่ผู้ที่จบจากสามพรานมีเพียงร้อยละ 29.4 เท่านั้น ที่มีบทบาทที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ส่วนผู้ที่จบการศึกษาสาขาอื่น ๆ เพียงร้อยละ 38.5 ที่มีบทบาททางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

ตารางที่ 5-13 บทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย (รวม)
(นโยบายของรัฐ สิทธิเสรีภาพ)

บทบาทในฐานะตำรวจสันติบาล	จำนวนเต็ม	ร้อยละ
ต่ำ	50	32.7
ปานกลาง	48	31.4
สูง	55	35.9
รวม	153	100

เมื่อจำแนกบทบาททางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของตำรวจสันติบาล ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย พบว่า ตำรวจสันติบาลส่วนใหญ่

จะมีทั้งมีบทบาทที่เอื้ออำนวยและไม่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตย

ตำรวจสันติบาลในช่วงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ความคิดและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาล ซึ่งจะพบว่ามีการพัฒนาไปในแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมและนโยบาย 66/2523 ของรัฐบาล ซึ่งมีเจตจำนงในการส่งเสริมระบอบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตำรวจสันติบาลในฐานะกลไกของรัฐส่วนหนึ่งก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นี้อย่างเด่นชัด ซึ่งถ้าตำรวจสันติบาลได้นำเจตนารมณ์นี้ไปใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอแล้ว ก็เป็นที่คาดหวังได้ว่าประชาชนชาวไทยจะได้รับการคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองอย่างมั่นคง

กล่าวโดยสรุป ภารกิจและหน้าที่ของตำรวจสันติบาลที่ได้กล่าวทั้งหมดในเบื้องต้น ซึ่งให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของตำรวจสันติบาล แม้ว่าในช่วงอดีตที่ผ่านมาบางระยะเวลาสภาพบ้านเมืองไร้ระเบียบ เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือมีการใช้กำลังรุนแรงทางการเมือง ตำรวจสันติบาลต้องเข้าสัมผัสกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรง หรือเข้าคลี่คลายเหตุการณ์ รวมทั้งต้องรวบรวมข้อมูลข่าวสารด้วยความลับไว เพื่อให้ทันทันที่ต่อเหตุการณ์ จนไม่อาจมีเวลาไตร่ตรองหรือดำเนินการด้วยความอิสระเท่าที่ควร ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบอยู่บ่อยครั้งบ้างก็ตาม อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากประกาศใช้นโยบายการเมืองนำการทหาร 66/2523 ตำรวจสันติบาลได้มีการปรับปรุงความรู้ความเข้าใจในภารกิจหน้าที่ของสันติบาลให้เป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างเด่นชัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะเอื้ออำนวยผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะตำรวจสันติบาล อันจะส่งผลดีต่อสิทธิเสรีภาพ ผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมด้วย

เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจมีต่อบทบาทในฐานะตำรวจสันติบาล จึงได้ทำการวิเคราะห์จำแนกระดับบทบาทในฐานะตำรวจสันติบาล ตามลักษณะชีวิตทางสังคมสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ดังที่แสดงผลไว้ในตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 แสดงความสัมพันธ์ทางด้าน เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชา การศึกษา ตำแหน่ง ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความตั้งใจ ในการปฏิบัติงานกับบทบาทในฐานะเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	บทบาทในฐานะตำรวจสันติบาล		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>เพศ</u> (X^2 sig = 0.0316) **			
ชาย	34.1	33.3	32.6
หญิง	20.0	13.3	66.7
<u>อายุ</u> (X^2 sig = 0.9416)			
ไม่เกิน 35 ปี	32.6	30.4	37.0
36-45 ปี	30.4	30.4	39.3
46 ปีขึ้นไป	34.9	31.7	33.3
<u>อายุราชการ</u> (X^2 sig = 0.7785)			
ไม่เกิน 10 ปี	25.0	28.6	46.4
11-20 ปี	33.9	32.3	33.9
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	34.9	31.7	33.3
<u>ระดับการศึกษา</u> (X^2 sig = 0.9625)			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	30.0	36.7	33.3
ปริญญาตรี	33.3	30.6	36.6
สูงกว่าปริญญาตรี	33.3	26.7	40.0
<u>สาขาวิชาการศึกษา</u> (X^2 sig = 0.8237)			
รัฐศาสตร์	32.1	31.0	36.9
สามพราน	35.3	41.2	23.5
อื่น ๆ	32.7	28.8	38.5

ตารางที่ 5.14 (ต่อ)

สถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม	บทบาทในฐานะตำรวจสันติบาล		
	ต่ำ	กลาง	สูง
<u>ตำแหน่ง</u> (X^2 sig = 0.2164)			
รอง ผบก., ผกก., รอง ผกก., สว.	36.9	31.1	32.0
รอง สว.	24.0	32.0	44.0
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u> (X^2 sig = 0.0217) **			
ต่ำ	71.4	21.4	7.1
กลาง	29.8	31.6	38.6
สูง	24.0	36.0	40.0
<u>ลักษณะงาน</u> (X^2 sig = 0.3236)			
ฝ่ายปฏิบัติการ	36.7	30.6	32.7
ฝ่ายธุรการ	25.5	32.7	41.8
<u>ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน</u> (X^2 sig = 0.3236)			
ต่ำ	44.4	28.9	26.7
กลาง	26.5	32.5	41.0
สูง	32.0	32.0	36.0

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในฐานะเจ้าพนักงานตำรวจ ของตำรวจสันติบาลชั้นสัญญาบัตรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน จะมีบทบาททางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา ตำแหน่ง ลักษณะการปฏิบัติงานและความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ไม่มีผลต่อบทบาททางการเมืองในฐานะตำรวจสันติบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในประเด็นความแตกต่างของบทบาททางการเมืองในฐานะตำรวจสันติบาล เมื่อ
 จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีบทบาททางการเมืองที่
 เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ร้อยละ 40) รองลงมาคือผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปาน
 กลาง จะมีบทบาททางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย (ร้อยละ 38.6) ส่วนผู้ที่มีฐานะทาง
 เศรษฐกิจต่ำ มีบทบาททางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยร้อยละ 7.1

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่าปัจจัยด้านสภาพของบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบ
 พื้นฐานของบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา อายุ สาขาวิชาการศึกษา รายได้ เป็นต้น จะ
 มีผลเกี่ยวข้องกับหน้าที่ทัศนคติทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล Joseph G.
 LaPaLombara ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะเป็นที่มีความเข้าใจ
 ทางการเมือง มีความสนใจทางการเมือง มีความรู้ลึกกว่ามีประสิทธิภาพทางการเมืองและมี
 ส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง¹

¹ Joseph G. LaPalombara, Politics within Nation (Englewood
 Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1974), pp.41-45

อ้างในพีระศักดิ์
 นนทะเปารยะ, "กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มีต่อ
 สมาชิก : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลชวามุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่," (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 29.

ส่วนที่สาม

เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนกับบทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของนายตำรวจสันติบาล โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ โดยพิจารณาหาค่า Mean, \bar{X} และ t sig เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างในบทบาทที่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตย ของนายตำรวจสันติบาล (ดูตารางที่ 5.15)

ตารางที่ 5.15 บทบาททางการเมืองในฐานะประชาชนเปรียบเทียบบทบาททางการเมืองในฐานะเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของตำรวจสันติบาลที่สัญญาบัตร


บทบาททางการเมืองในฐานะ	จำนวน	Mean	\bar{X}	t-sig
ประชาชน	153	28.336	3.447	.000
ตำรวจ	153	21.759	3.280	

ผลการวิจัยพบว่าบทบาททางการเมืองในฐานะประชาชน กับฐานะที่เป็นตำรวจสันติบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ค่า $t > 0.11 - 0.05$ และจากค่า Mean และ \bar{X} แสดงผลการวิจัยว่า ตำรวจสันติบาลในฐานะเป็นประชาชนคนหนึ่ง จะมีบทบาทที่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตยในระดับสูงกว่า ฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุป

จากการวิจัยโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของตำรวจสันติบาลในประเด็นความแตกต่างในฐานะที่เป็นตำรวจกับฐานะประชาชน แสดงให้เห็นว่า บทบาททางการเมือง ในฐานะที่เป็นประชาชน มีอิสระในการประพฤติปฏิบัติที่สลับส่นต่อระบบประชาธิปไตยมากกว่าในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เพราะ ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานหรือตำรวจสันติบาล การปฏิบัติหน้าที่ต้องกระทำตามนโยบายของรัฐ หรือ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ฉะนั้น การปฏิบัติหน้าที่บางอย่าง แม้จะขัดต่อทัศนคติหรืออุดมการณ์ที่เป็นประชาธิปไตยอยู่บ้าง แต่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานตำรวจ ที่มีระเบียบ วินัย และกฎหมายบังคับในการปฏิบัติหน้าที่ ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามคำสั่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงทำให้ผลของการประพฤติปฏิบัติมีความแตกต่างกันระหว่าง บทบาทในฐานะประชาชนกับบทบาทในฐานะตำรวจสันติบาล



ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย